

Közel

Amúgy is dolgom van nyugaton, ezért beugrom a kisvárosba, ahol a volt feleségem lakik. Négy éve nem láttuk egymást. De egyszer-másszor, ha megjelent tőlem valami, vagy írtak rólam valamelyik folyóiratban vagy napilapban — portrét vagy riportot — az ilyesmit elküldtem neki. Nem tudom, mit akartam ezzel, de arra gondoltam, hátha érdekli. Mindenesetre sosem válaszolt.

Reggel kilenc van, oda se szóltam, és igazából nem tudom, mire számíthatok.

Viszont beenged. Nem is csodálkozik. Kezet sem fogunk, nem-hogy megcsókolnánk egymást. Bevezet a nappaliba. Alighogy le-ülök, már hozza a kávéét. Aztán sorolni kezdi, mi minden jár a fejé-
ben. Azt mondja, meggyötörtem, kiszolgáltattottnak és megalázott-
nak érezte magát miattam.

Itthon vagyok, nem vitás.

Azt mondja, te kezdettől fogva átvertél. Abban mindig is nagy voltál. Nem, azt mondja, mégsem. Az elején nem. Akkor még más-
milyen voltál. De azt hiszem, én is. Minden másképp volt, azt
mondja. Csak harmincöt vagy harminchat éves korod után, mit tu-
dom én, mikor, mindenesetre olyantájt, a harmincas éveid közepe
felé, akkor kezdted el. De még hogy. Elárultál. Alaposan elintéztél.
Büszke lehetsz magadra.

Azt mondja, néha üvölni tudnék.

Azt mondja, szeretné, ha nem gondolnék folyton ezekre a ke-
gyetlen és szomorú évekre. Amikor a múltról beszélek. Törődj in-
kább azzal, ami jó volt, mondja. Voltak jó éveink is, vagy nem? Azt
szeretné, ha leszállnék a másik témáról. Únja. Rosszul van tőle. A te
hülye vesszőparipád, azt mondja. Ami történt, megtörtént, és sok
víz lefolyt azóta, mondja aztán. Rettenetes volt, igen. Több mint ret-

tenetes, ha már itt tartunk. De minek jössz mindig ezzel? Meddig akarsz még vájkálni a régi dolgokban?

Az Istenért, azt mondja, hagyjuk már békén a múltat. A régi sérelmeket. Nem igaz, hogy nem bírsz mással előjönni, mondja.

Azt mondja, ha tudni akarod, szerintem te becsavarodtál. Tisz-tára megőrültél. Ugye, magad se hiszed el, amiket összeírkálnak rólad? Nehogy bedőlj nekik, azt mondja. Hát én tudnék nekik mondani egyet s mást. Forduljanak csak hozzám, ha kíváncsiak valamire.

Azt mondja, figyelsz egyáltalán?

Figyelek, mondom. Csupa fül vagyok.

Azt mondja, nekem aztán bőven kijutott, fiacskám! Különb-en is, ki a fene hívott téged? Mert én nem, annyi szent. Fogod magad, és besétálsz ide. Mi a fenét akarsz tőlem? Vért? Még több vért? Azt hittem, már jóllaktál vele.

Gondold azt, hogy meghaltam, mondja. Nyugalmat akarok. Nem is akarok mást, csak nyugalmat, meg azt, hogy felejts el. Ide-figyelj, azt mondja, negyvenöt éves vagyok. Negyvenöt az anyyi, mint ötvenöt vagy hatvanöt. Hagyjál végre békén, jó?

Azt mondja, mi lenne, ha kitörölnél mindent, hogy lásd, mi ma-rad azután. Kezdd csak újra, tiszta lappal. Majd kiderül, mire mész úgy, azt mondja.

Elneveti magát. Vele nevetek, de csak az idegességtől.

Hát idefigyelj, azt mondja, egyszer nekem is összejött, de el-szúrtam. Elszúrtam, és kész. Ezt még nem hallottad tőlem, igaz? De nézz csak rám. Hallod? Nézz ide jól, amíg beszélek hozzád. Ellöktél magadtól, te utolsó szemét.

Azt mondja, akkor még fiatal voltam meg jobb is. Talán te is az voltál, mondja. Mármint, hogy jobb. Egész biztosan. Akkor még jobb voltál, különben szóba sem állok veled.

Azt mondja, mennyire szerettelek régen. Az őrülésig szerette-lem. Hát igen. Jobban, mint bármit az egész világon. Most képzeld el. Nem nevetséges? El tudod egyáltalán képzelné? Olyan közel voltunk valaha egymáshoz, hogy el se bírom hinni. Szerintem ez a leg-furcsább az egészben. Tudni, hogy valakivel ilyen közel voltunk egymáshoz. Annyira, hogy az már émelyítő. Nem hiszem, hogy még egyszer ilyen közel kerülhetnék valakihez. Eddig sem sikerült.

Azt mondja, igazából, és ezt vedd komolyan, szeretném, ha ezentúl kihagynál ebből az egészből. Különb-en is, mit képzelsz ma-gadról? Azt hiszed, te vagy az Atyaúristen, vagy ki? Annyit sem érsz,

mint a körme pizska, ha már itt tartunk. Uram, ön rossz társaságba keveredett. Persze, mit tudom én? Már azt sem tudom, hogy mit tudok. Azt viszont igen, hogy nem kérek a meglepetéseidből. Ennyit legalább tudok. Ugye, érted? Világos, miről beszélek?

Világos, mondom. Mint az egyszeregy.

Azt mondja, te mindenre csak bólogatsz, igaz? Hamar beadod a derekad. Akárcsak régen. Mert egyáltalán nincsenek elveid. Csak az érdekel, hogy ne legyen veszekedés. De ez már se nem oszt, se nem szoroz.

Azt mondja, emlékszel arra, amikor kést fogtam rád?

Csak úgy mellékesen odaveti, mint valami semmiséget.

Homályosan igen, mondom. Nyilvrán megérdemeltem, de már nem sokra emlékszem belőle. Rajta, mondd csak el, hogy volt.

Azt mondja, kezdem érteni, miről van szó. Azt hiszem, rájöttem, miért jöttél ide. Bizony. Tudom, hogy miért jöttél, akkor is, ha te nem. De csak sunyítasz. Nagyon is jól tudod, miért jöttél. Ez amolyan vadászkaland. *Témára* vadászol. Jó nyomon járok? Eltaláltam?

Meséld el, hogy volt azzal a késsel, mondom.

Ha tudni akarod, azt mondja, igazán sajnálom, hogy nem használtam azt a kést. Megbántam. Őszintén, teljes szívemből megbántam. Újra és újra az eszembe jut, és csak azt sajnálom, hogy nem használtam. Ott volt az alkalom. De nem bírtam rászánni magam. Aztán már mit volt mit tenni, mondhatnák. Pedig használnom kellett volna, a fene egye meg. Legalább a karodat megvághattam volna. Az lett volna a legkevesebb.

Mégsem tetted, mondom. Azt hittem, belém vágod, de nem így lett. Elvettem tőled.

Azt mondja, te mindent megúsztál. Elvetted tőlem a kést, aztán pofon vágta. Azért sajnálom, hogy egy kicsit se használtam. Csak annyira, hogy legyen miről emlékezned rám.

Sokmindenre emlékszem, mondom. Mire kimondom, rájövök, hogy nem kellett volna.

Azt mondja, itt a vége, barátom. Most aztán fején taláلتad a szöveget. Épp ez a baj, ha nem vennéd észre. Mondom neked, hogy szerintem nem arra emlékszel, amire kéne. Te csak az aljas és ocsmány dolgokra emlékszel. Ezért csaptál le erre a késügyre is.

Azt mondja, kíváncsi vagyok, előfordul-e veled, hogy megbánsz valamit. Nem mintha ez sokat számítana a mai világban. De neked már biztosan flottul megy.

Megbánni, mondom. Hogy őszinte legyek, hidegen hagy az ilyesmi. Még csak nem is igen használom ezt a szót. Nem sok szorult belém, annyi biztos. Pedig elég sötéten látom a dolgokat. Legalábbis általában. De hogy bármit is megbánjak? Ugyan minek?

Azt mondja, te tényleg egy szemét alak vagy, elhiszed? Egy alávaló, szívtelen mocskok. Nem mondták még neked?

Te igen, mondom. Nem is egyszer.

Azt mondja, én mindig megmondom az igazat. Akkor is, ha fáj. Sosem kaphatsz rajta hazugságon.

Azt mondja, hamar rájöttem, mi folyik itt, de már akkor is késő volt. Eljártszottam életem egyetlen esélyét. Egy darabig még azt is el tudtam képzelni, hogy visszajössz. Hogy juthatott egyáltalán ilyesmi az eszembe? Nyilván nem voltam magamnál. Vizesre tudnám sírni a párnám, de nem adom meg neked ezt az örömet. Hát idehallgass, azt mondja. Ha a szemem láttára felgyulladnál, ha egyszercsak láng-
ra lobbannál, én ugyan le nem öntenélek egy vödör vízzel.

Elneveti magát. Aztán elkomorul az arca.

Azt mondja, *mi a fenét* keresel még itt? Kíváncsi vagy a folytatásra? Napokig tudnék beszélni. Azt hiszem, tudom, miért jöttél, de én tőled akarom hallani.

Mivel nem válaszolok, csak ülök a helyemen, megint rákezdi.

Azt mondja, azután, hogy elmentél, nagyjából semmi sem számított azontúl. Se a gyerekek, se Isten, se más. Mintha azt se tudtam volna, mi lelt. Mintha *véget ért volna az életem*. Addig-addig folydogált, míg egyszercsak vége lett. Nem is hogy vége lett, hanem egy recsegnéssel kettétört. Arra gondoltam, ha ő ennyire semmibe vesz, akkor tényleg egy senki vagyok, a többiek szemében is. Ez volt az egészben a legnyomasztóbb. Úgy éreztem, megszakad a szívem. De mit beszéllek? Meg is szakadt. Persze, hogy megszakadt. Egyik pillanatról a másikra. És úgy is maradt, ha tudni akarod. Hát ez van. Mindent feltettem egy lapra. Egy papra, babra. Mindenemet egy ócska lapra.

Azt mondja, biztosan találtál magadnak valaki mást. Nem tarthatott sokáig. Most végre boldog vagy. Legalábbis ezt állítják rólad: „Végre boldog”. Te, én mindent elolvasok ám, amit küldesz! Mégis, mit gondoltál? Bizony, uram, belelátok az ön lelkébe. Mindigis tudtam, mi lakozik ott. Akkor is, most is. Kívülről-belülről ismerem, ezt sose felejtse el. Az ön lelke egy dzsungel, sötét erdő, egy személtáda, ha tudni akarja. Szóljanak csak nekem, ha kíváncsiak valamire. Én aztán tudom, hogyan működsz. Jöjjenek csak ide, ha valami cse-

megére vágnak. Én végig ott voltam. Szolgáltalak, kis haver. Hogy aztán mutogass az úgynevezett műveidben, hadd röhögjön rajtam ország-világ. Hadd szánakozzanak. Kérdezd csak meg, jól esett-e. Kérdezd meg, nem süllyedtem-e a föld alá. Na gyerünk, mi lesz?

Nem, azt mondom, nem kérdezem meg. Nem akarok ebbe bele-menni, mondom.

Így a szemembe, hogy nem, azt mondja. És még azt is tudja, *miért!*

Drágám, azt mondja, ne vedd sértésnek, de néha szívesen be-léderesztenék egy golyót, és végignézném, ahogy vonaglasz.

Azt mondja, ugye, nem bírsz a szemembe nézni.

Azt mondja, mégpedig szó szerint, arra sem vagy képes, hogy a szemembe nézz, ha beszélek hozzád.

Hát jól van, a szemébe nézek.

Azt mondja, ez az. Jól van, azt mondja. Most talán megyünk valamire. Így már mindjárt más. Sokmindent kiolvashat az ember a másiknak a szeméből. Kérdezz meg akárkit. Viszont van itt még valami. Senkit sem találsz rajtam kívül az egész világon, aki ezt megmondja neked. Nekem viszont jogomban áll. *Kérdemellem*, fiacskám. Te egyszerűen összetéveszted magad valakivel. Ez a szintizta igazság. Persze, honnét tudhatnám, fogják mondani száz év múlva. Azt mondják majd, ki volt egyáltalán az a nő?

Mindenesetre annyit szent, mondja, hogy engem összetévesztesz valakivel. Hát már a nevem sem az, mint régen! Se nem az, amellyikkel születtem, se nem az, mint amikor veled éltem, de még csak az sem, mint két évvel ezelőtt. Mi van már? Mi a fene történik itt? Mondhatok valamit? Egyedül akarok lenni. Csak ennyit kérek. Ez azért nem bűn.

Azt mondja, nincs véletlenül dolgod valahol egész másutt? Nem indul mondjuk a repülőd? Nem kéne valahol máshol lenned, jó messzire innen?

Nem, mondom. Aztán megint: Nem. Sehol, azt mondom. Sehol sem kell lennem.

És akkor valami történik velem. Odanyúlok, és a hüvelyk meg a mutatóujjam közé csippentem a ruhájját. Ez minden. Épp csak megfogom, aztán visszahúszom a kezem. Ő meg hagyja. Meg se moccan.

De ezzel nincs vége. Egyszer csak letérdelek, egy ekkora pasas, mint én, és megragadom alul a ruháját. Mit keresek ideleinn? Meg nem tudnám mondani. Mégis érzem, hogy itt a helyem, és csak térdelek a földön a ruháját szorongatva.

Egy percreg úgy marad. De utána azt mondja, elég legyen már, te hülye. Néha olyan bárgyú tudsz lenni. Kelj már fel. Nem érted, hogy kelj fel? Nincs semmi baj, hallod? Túl vagyok rajta. Azért elartott egy darabig, míg összeszedtem magam. Mégis, mit gondoltál? Azt hitted, nem áll semmiből? Te meg fogod magad, és besétálsz ide, aztán kezdődik előről a cirkusz. Úgy éreztem, nem kapok levegőt. De mindketten tudjuk, hogy ennek vége, nincs tovább.

Azt mondja, időtlen időkig, drágám, vigasztalhatatlan voltam. *Vigasztalhatatlan*, azt mondja. Jegyezd csak fel ezt a szót a kis noteszodba. Tapasztalatlán mondom neked, hogy nincs ennél szomorúbb szó a világon. Lényeg az, hogy már túl vagyok rajta. Az idő minden sebet begyógyít, mondta valamikor egy okos ember. Vagy egy lestrapált nő, mindegy, hogy melyik.

Végre van saját életem, azt mondja. Nem olyan, mint a tiéd, de minek is hasonlítgatnánk. A saját életem, és ahogy öregszem, egyre inkább érzem, hogy ez a lényeg. *Annyira* azért ne borulj ki, azt mondja. Bár *valamennyire* talán kiborulhatsz. Attól még nem lesz különösebb bajod, sőt ennyi el is várható. Még ha nem tudsz is megbánást mutatni.

Azt mondja, most pedig kelj fel, és menj innen. Nemsokára hazajön a férjem ebédelni. Hogy magyarázzam akkor ezt meg neki?

Örület, hogy én még mindig itt térdelek, és a ruhája alját szorongatom. Nem bírom elengedni. Olyan vagyok, mint egy kutya, mint aki odaragadt a padlóhoz. Mintha képtelen volnék megmozdulni.

Azt mondja, kelj már fel. Mi ütött beléd? Te még mindig akarsz tőlem valamit. Mit akarsz? Hogy megbocsássak? Azért csinálad ezt? Ugye, azért? Megéri a fáradságot. Persze a késügy is izgatott. Szerintem már el is felejtetted, hogyan volt. Kapóra jött, hogy elmeséltem. Na jó, akkor mondok neked valamit, ha azután fogod magad, és elmész.

Azt mondja, megbocsátok.

Azt mondja, most elégedett vagy? Így már jobb? Boldog vagy? Végre boldog, azt mondja.

Én meg csak térdelek a földön.

Azt mondja, nem hallod, mit mondtam? Indulnod kell. Jaj, te hülye. Mondom, drágám, hogy megbocsátok. És még a késügyet is elmeséltem. Fogalmam sincs, mit tehetnék még. Attól tartok, szívem, rossz lóra tettél. De most *tényleg* szedd össze magad, és indulás. Kelj fel. Ez az. Jól van, nagy fiú. A kalapod, ne felejtse itt a kalapod. Sosem hordtál kalapot. Soha életemben nem láttalak kalapban.

Most pedig idehallgass, azt mondja. Nézz rám. Jegyezd meg jól, amit mondok.

Közelebb húzódik. Alig tíz centire van az arcomtól. Régóta nem voltunk ennyire közel egymáshoz. Hangtalanul, apránként szedem a levegőt, és várok. Érzem, hogy lelassul a szívverésem, érzem.

Azt mondja, meséld el úgy, ahogy szoktad, mással ne is törődj. Akárcsak eddig. Régóta csinálod már, biztosan simán fog menni.

Tessék, mi kell még, azt mondja. Hiszen szabad vagy, nem igaz? Legalábbis azt hiszed. Végre szabad. Csak vicceltem, de ne neved. Ugye azért jobban vagy már?

Kikísér az előszobába.

Azt mondja, fogalmam sincs, hogy adnám be ezt a férjemnek, ha most betoppanna. De annyi baj legyen, nem igaz? Végülis az égvilágon semmi sem számít már. Ráadásul szerintem mindaz, ami várható volt, már megtörtént. Különben Frednek hívják. Rendes pasas, agyondolgozza magát. Törődik velem.

Szóval kikísér az ajtóig, ami egész idő alatt nyitva állt. Beáradt rajta a fény meg a friss reggeli levegő, utcazajok szűrődtek be, és mindezzel mi mit sem törődtünk. Kinézek, és mit látok? A hold, Jézusom, hogy fehérlik a reggeli égen. Nem is emlékszem, mikor láttam ehhez foghatót. Mégsem merem szóba hozni. Nem bizony. Fogalmam sincs, mi történne akkor. Lehet, hogy menten sírva fakadnék. És magam sem érteném, miket beszélnek össze.

Azt mondja, esetleg visszajössz, de az is lehet, hogy nem. Nehogy azt hidd, hogy így marad. Néhány hét, és újra elkezded szorongani. Lehet, hogy jó kis történet kerekedik ebből, azt mondja. Csakhogy én arról tudni sem akarok.

Elbúcsúszom. Ő nem szól többet. A kezét nézi, aztán mindkettőt zsebre dugja. Csóválja a fejét. Visszamegy a lakásba, és ezúttal becsukja az ajtót.

Elindulok a járdán. Az utca végén gyerekek fociznak. De nem az én gyerekeim, és nem is az övéi. Levelek vannak mindenütt, még a csatormanyílásokon is. Körös-körül levélkupacok. Egyre csak hullanak a fákról, amerre megyek. A lábam elmerül az avarban. Valaki igazán tehetne valamit. Foghatna egy gereblyét, hogy eltakarítsa az útból.

Raymond Carver
Fordította: Vajda Róza